
RAZSTAVA MOJSTROVINE KLEKLJANIH ČIPK NA SLOVENSKEM

427

V zelo kratkem času, od meseca januarja do aprila, sta bili predstavljeni kar dve tematsko sicer zelo različni razstavi čipk. Prva je bila razstava "Paška čipka" Etnografskega muzeja iz Zagreba v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani, ki nam je predstavila v svetu danes manj poznano šivano paško čipko. Druga je bila pod naslovom "Mojstrovine klekljanih čipk na Slovenskem" na ogled v Ženevi v Švici.

Razstava "Mojstrovine klekljanih čipk na Slovenskem" je bila na ogled od 21. do 26. marca 1996 v Slovenskem salonu v Palači narodov v Ženevi. Pobudo za postavitev razstave je leta 1995 dal dr. Anton Bebler, vodja stalnega predstavništva Republike Slovenije pri organizaciji Združenih narodov. Organizacijsko in strokovno je skrb za postavitev razstave prevzel Mestni muzej Idrija.

Razstavo bi lahko uvrstila med promocijske razstave s strokovnimi temelji. Za le-te sta poskrbeli dipl. etnologinja Ivana Leskovec, ravnateljica Mestnega muzeja Idrija, in Tadeja Primožič, absolventka etnologije in kulturne antropologije ter sociologije kulture na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Oblikovanje razstave je bilo prepuščeno arhitektu Cvetu Kodru.

Poleg historičnih eksponatov Mestnega muzeja Idrija iz najstarejšega obdobja so se s svojimi izdelki predstavili Čipkarska šola Idrija, Čipkarska šola Žiri, Studio Koder iz Idrije, podjetje "A. Primožič" iz Žirov, Vanda d.o.o. iz Idrije, Čipka Idrija, Studio Čipka Idrija, Atelje A iz Cerknega in Turistično društvo Železniki. Sodobno oblikovane čipke so prispevale Vladimira Berlič in Lea Černilec - Pisani, diplomantki Tekstilne fakultete iz Ljubljane, Afrodita Hebar, študentka na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in Tadeja Primožič.

Na skupno dvajsetih panojih je bilo na ogled 106 čipk in njenih aplikacij v večih sklopih, ki so skušali predstaviti zgodovinski in tehnološki razvoj klekljanih čipk pri nas:

- najstarejše klekljane čipke Vejevke in Pečne čipke, ki so jih pri nas izdelovali do začetka 20. stoletja;

- nekatere osnovne klekljarske tehnike in elementi, ki so jih vsebovali razstavljeni eksponati (kitka, široki ris z zunanjsimi in notranjsimi postavki, polpremet itd.);

- čipke v tehniki širokega risa, ki se je pri nas uveljavil do konca 19. stoletja, in ki so jim ljudje zaradi značilnih oblik nadeli slikovita imena: Kranclovke, Gobice, Pogačke, Bunke itd.;

ske šole Idrija, prikaz izdelave klekljanih čipk pa je bil organiziran tudi v Klubu žena veleposlanikov.

Ob tej priložnosti je bila izdana zgibanka v francoščini, v kateri je dr. Janez Bogataj predstavil to domačo obrt, s kratkim besedilom pa so bili predstavljeni tudi vsi sodelujoči. Zgibanko je pripravila Galerija Bevisa iz Kranja, izdal jo je Mestni muzej Idrija, natisnil pa Gorenjski Tisk iz Kranja.

Razstava je med obiskovalci, diplomati in njihovimi ženami, turisti na ogledu Palače narodov ter Slovenci, živečimi v tem delu Švice, naletela na zelo ugoden odziv. Vendar je še bolj kot to pomembno dejstvo, da je končno uspela združiti vse največje klekljarske centre pri nas in da je bila priprava razstave ter izbira eksponatov zaupana stroki. Razveseljivo je, da ni šlo le za predstavitev arhivskih eksponatov, ampak tudi za čipke, ki nastajajo še danes po že obstoječih "papircih" ali pa so rezultat novih oblikovalskih dosežkov. Naslov razstave "Mojstrovine klekljanih čipk na Slovenskem" je bil izbran v soglasju z vsemi sodelujočimi. Strokovno namreč še ni mogoče odgovoriti na vprašanje, kako poimenovati našo klekljano čipko, ali kot so si problem zastavili organizatorji Blaznikovega večera meseca junija 1993 v Škofji Loki – "idrijska, žirovska, selška ali slovenska čipka?"

Žal pa bo razstava, takšna, kot je bila na ogled v Ženevi, kljub številnim povabilom ostala neponovljiva. Zaradi nekorektnega novinarskega poročanja v posameznih časopisih, da gre za razstavo "idrijskih čipk", so se namreč nekateri udeleženci odločili, da v prihodnje ne želijo več sodelovati in tako znova opozorili na, na tem področju zelo pereč problem novinarskega poenostavljanja in posploševanja.

Razstava bo v mesecu maju (v nekoliko okrnjeni obliki) v sodelovanju z Izseljensko matico ob 70-letnici tamkajšnjega Slovenskega delavskega društva predstavljena v Aumetzu v Franciji, ob dnevu državnosti pa na povabilo Marka Pogačnika, generalnega konzula Republike Slovenije pri Svetu Evrope, v Strasbourg.

— v začetku 20. stoletja čipka postane pomemben dekorativni element meščanskih domov v obliki prtičkov, prtov, zaves itd.;

— po letu 1920 se pod vplivom italijanskega trga uveljavi ozki ris, ki je za izdelavo veliko lažji in hitrejši;

— višek klekljarska umetnost pri nas doseže v obliki manjših ali večjih "mojstrovvin", v katerih se zrcalijo neštete ure potrpežljivega in natančnega dela ter široka paleta znanja naših klekljaric;

— bogastvo tradicionalnih čipk je izziv tudi sodobno oblikovanim čipkam.

Ob ogledu eksponatov so imeli obiskovalci (dva dni) možnost opazovati demonstracijo klekljanja učiteljice Čipkar-